

- Собаки вміють ловити мишей (Ні).
- Собачку можна дратувати (Ні).
- За домашнім улюбленцем потрібно прибирати (Так).
- Песиків можна годувати шоколадом (Ні).
- Після спілкування з улюбленцем потрібно мити руки (Так).
- Безпритульного песика можна підгодовувати лише з батьками (Так).

Так, можна підгодовувати. Але ми з вами повинні знати, що біля школи та житлових будинків собак і котів годувати не бажано, адже вони почнуть створювати зграї. Якщо ви хочете погодувати безпритульну тваринку, краще зробити це разом із батьками подальше від людних місць.

Обговорення теми «Безпритульні тварини». Так уже склалося, що люди часто виявляються невіддячними за те, що тваринки роблять для них, викидаючи своїх вихованців на вулицю. Також бувають випадки, коли тваринка загубилась і господарі не можуть її знайти. А бувають і такі безвідповідальні господарі, які й не шукають. Так з'являються безпритульні тварини. Але є люди, які хвилюються за долю безпритульних тварин. Це волонтери та працівники притулків для тварин, спеціалісти ветеринарних клінік. Хто такі волонтери? Люди, які допомагають тваринам, що потрапили в біду, забирають тварин із вулиці та шукають для них нові сім'ї. Якщо знайти нову сім'ю одразу не вдається, то тварину тимчасово поселяють у притулку (спеціальному місці, де проживають тварини, у яких немає господарів). Ось так добрі люди допомагають тваринам.

Локація малювання улюблених пухнастиків, локація перегляду колекції журналів про собак. Першій локації запропоновано намалювати песика, який найбільше сподобався. Другій – перегляд колекції журналів «The DOG collection» (усе про породи собак).

Підсумок. Рефлексія:

- *На заняття я дізнався(-лася)...*
- *На занятті я навчився (-лася)...*
- *На занятті я зрозумів (-ла)...*
- *Я буду завжди турбуватися...*

Науково-пізнавальна література

(бібліотечний урок для учнів 4-5-х класів)

*Сільченко В. Є., завідувачка бібліотеки
Харківської спеціалізованої школи І-ІІІ ступенів № 18
Харківської міської громади*

Мета:

- дати дітям поняття науково-художньої та науково-пізнавальної літератури;
- ознайомити з особливістю цієї літератури;
- зацікавити учнів науково-пізнавальною літературою, переконати їх у тому, що відповіді на різноманітні «чому» вони одержать саме з цих книжок.

Обладнання: книжкова виставка «Чомучка» (науково-художні, науково-пізнавальні, художні, енциклопедичні книги з передмовами, розгорнутим довідковим апаратом), «Пошта Чомучки», рекомендаційні плакати.

Хід уроку

Бібліотекар. Як приємно бачити вас, любі діти, на зустрічі з книгою. Але сьогодні наша зустріч незвичайна. По-перше: ми сьогодні зустрічаємося зі славнозвісним Чомучком.

Чомучко. Добрий день, любі друзі! Я теж дуже радий вас бачити. Мене чекає сьогодні нелегка робота. Моя поштова скринька доверху наповнилася вашими листами. Я маю прочитати кожного.

Бібліотекар. А по-друге: ... Але не будемо поспішати. Усьому свій час.

Чомучко. Я прийшов сьогодні до вас не лише з поштовою скринькою.

Є шестеро у мене слуг
Проворних і прудких.
І все, що бачу я навкруг,
Все знаю я від них.
Вони по знаку моєму
З'являються завжди,
А кличуть їх: Як і Чому,
Хто, Що, Де і Коли.

Мої слуги, як завжди, зі мною. А ще я приніс із собою свою книжкову полицю. На ній книжки. І сьогодні ми з ними ознайомимось. Цю справу я доручаю своєму бібліотекареві.

Бібліотекар. Я із задоволенням роздала б ці книжечки вам, діти. Але вони належать Шполянському Королівству Мудрагелії. І щоб одержати дозвіл Мудрила Першого і Останнього на ці книги, треба виконати декілька завдань. Отож, помандруємо до країни Мудрагелії, а ті завдання, які перед нами будуть поставлені, виконаємо без проблем.

Завдання 1. Ознайомтеся з літературою, яка називається науково-пізнавальною.

У цьому завданні я вам трішки допоможу. Ви вже багато читаете різних книг.

1. Коли ви були маленькими, що вам читали мами й бабусі?
2. А що ви любите вивчати напам'ять?
3. Які жанри ми ще не назвали?
4. Як одним словом це все називається?
5. А чому вони художні?

Правильно, усе це художня література. Але ці книжечки, що стоять на полиці Чомучка – не художня література.

Чомучко. А зараз ми спробуємо це довести. Рано-вранці встає сонечко... «Де? Звідки встає?» Ввечері сонечко сідає, зникає за краєм. «Де? Куди сховалося сонечко?» По небу пливуть хмарки, високо, низько, пливуть собі, гнані вітром. «Де? Звідки і куди?» Весною прилітають зграї пташок, а восени, перед настанням зими, відлітають... «Чому? Куди?»

Чомучко. А чи знаєте ви, який великий світ, у якому ми живемо? Що вам відомо про нього і про Землю, на якій стоїть наш будинок, і по якій ви ходите? А

чому сняться сни? Про все це вам ще належить дізнатись, почути вперше, подивуватися незвичайному. І я трішечки заздрю вам, адже у вас стільки цікавого попереду. І якщо ви бажаєте знати, ви можете знати. Якщо ви можете знати, ви будете знати. Якщо ви будете знати, захочуть знати вас. «Де? Як же про це все дізнатись? Адже часто на наші «чому?» навіть тато й мама, а то й учителька відповіді не знають.

Бібліотекар. Людина всього знати не може. А для цього в людини є вірні друзі – книги. Вони знають усе. Зверніть увагу на прислів'я, що написані на дошці. Прочитаємо їх:

«Книга вчить, як на світі жити».

«Книжка – маленьке віконце, а через нього весь світ видно».

«Де розумом не дійду, то в книжці знайду».

«Не бійся, коли не знаєш: страшно, коли знати не хочеться».

Отже, запам'ятаймо перше правило. На всі запитання: «Як?», «Чому?», «Хто?», «Де?», «Що?», «Коли?» – відповіді дають книги. А книги ці незвичайні – їх називають науково-художніми або науково-пізнавальними.

Чомучко. Може, хтось здогадався, чому вони так називаються? Усі ті явища, про які ви часто запитуєте, вивчає наука. Те, що відбувається в природі, вивчають природничі науки. Зможете назвати їх? Те, що в техніці відбувається, що створюється технікою, вивчають науки технічні. І так далі. Але всі ці науки ви будете вчити значно пізніше. Наприклад, астрономію (науку про небесні тіла), ви вивчатимете аж у 10-му класі. А ви хочете вже сьогодні знати, чи далеко до сонця, чому сонце жовте? Тому й існує для молодших і середніх школярів науково-пізнавальна література, тобто література, яка допомагає дітям пізнавати науку дохідливо, зрозуміло, популярно, пояснює різні наукові поняття.

Бібліотекар. Згадайте, можливо, хтось із вас уже ознайомився з подібними книжками? Подивіться на книжкову полицку. Чи є серед цих книжок ваші знайомі? Назвіть їх. Розгляньмо *структуру* книги, спробуймо сказати, що ж у ній особливого.

1. Відомості титульного аркуша (малюнки автора).

2. Зміст не в кінці, а перед текстом. Книга складається із розділів. Назви розділів – питальні речення. Відповіді на певні питання в певному розділі.

Читати всю книгу не обов'язково.

3. Передмова. Книга для спільного читання батьків і дітей.

4. Малюнки. Їх багато, є схеми, фотографії. Малюнки гумористичні, допомагають дітям краще зрозуміти текст.

5. У тексті багато матеріалу, винесеного на поля, надрукованого курсивом – це коментар автора.

Завдання 2. Дізнайтеся, хто пише науково-пізнавальні книжки. (Бібліотекар роздає дітям книжки, і вони дізнаються про авторів книг).

Чомучко. Автори науково-пізнавальних книжок не просто письменники, за професією вони – науковці, інженери. Адже тільки вони можуть достовірно пояснити дітям різні наукові питання. Багатьох авторів науково-пізнавальних книжок ви вже знаєте. Хто може їх назвати? (Відповіді дітей).

Бібліотекар. Сьогодні ви познайомитеся ще з багатьма авторами. Про одного з них ми зараз із вами прочитаємо (читає з передмови до книги: Воїнственський М.А. Ні пуху, ні пера!: науково-художня книга: для серед. та

старш. шкiл. вiку / передмова Ю. Щербака; худож. оформ. Д.О. Заруби. – К.: Веселка, 1991. – 70 с.: 1л.).

Завдання 3. Вивчiть iнструкцiю про те, як читати науково-пiзнавальну лiтературу. Читання може бути рiзним: перегляд, вибiркове, повне читання, вивчення.

Ще можна вибирати книги за допомогою бiблiографiчних посiбникiв. Наприклад: «В стране интересных уроков: беседы о книгах для учащихся 5-6-х классов. – М.: Книжная палата, 1991. – 87 с. – (За страницами вашего учебника; Вып. 27). Також вам допоможуть матерiали рубрик, якi є в дитячих журналах: «Соняшник», «Барвiнок», «Юний натуралiст», «Юний технiк». А ще ви добре знаєте збiрники «Криничка», «Джерельце», у яких є роздiли науково-пiзнавальної лiтератури.

Чомучко. Вiдгадайте:

1. Яке колесо пiд час руху не крутиться? (*Запасне*).
2. Де вода стовпом стоїть? (*У пляшцi*).
3. Якi два займенники псують брукiвку? («Я», «ми»).
4. Що залишається в коробцi, якщо з неї вийняти сiрники? (*Дно*).
5. Яка рiчка тече в ротi? (*Десна*).
6. Який вузол не можна розв'язати? (*Залiзничний*).
7. Як написати в чотирьох клiтинках слово «суха трава»? (*Сiно*).

Закрiплення вивченого матерiалу. Отже, повторимо ще раз особливостi науково-пiзнавальної лiтератури:

- текст наукового стилю, уживаються термiни;
- розширений довідковий апарат (передмова, пiслямова, тлумачнi словники, коментарi тощо);
- велика кiлькiсть iлюстрацiй, iх рiзноманiтнiсть (малюнки, схеми, карти, фотографiї, таблицi тощо).

Пiдсумок уроку. Рефлексiя. Iнтерактивна вправа «мiкрофон». Продовжити фразу «Науково-популярна лiтература – це...»

«Навiщо людинi випробування?»

(читацька дискусiя для учнiв 5-х класiв

за сторiнками повiстi Е. Портер «Поллiанна»)

Гарькавець С.Ф., завiдувачка бiблiотеки
Харкiвського лицeю № 161 «Iмпульс»
Харкiвської мiської громади

Мета:

- ознайомити учнiв iз основними вiдомостями про життя американської письменницi Е. Портер, свiтом її захоплень;
- розкрити iсторiю створення повiстi «Поллiанна»; розвивати аналiтичнi здiбностi;
- сприяти вихованню читацького iнтересу.